

«ТАСДИҚ МЕКУНАМ»

Ректори Донишгоҳи техникии

Тоҷикистон ба номи академик М. С. Осимӣ,

д.и.и., профессор Давлатзода Қ. Қ.

«25» май 2022 с.

ТАҚРИЗИ

муассисаи пешбар – Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи академик М. С. Осимӣ ба кори диссертационии Муродова Нигина Сулаймоновна дар мавзӯи «Масъалаҳои модернизатсияи сиёсӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон: хусусиятҳои асосӣ, шаклҳои амалишавӣ ва натиҷаҳои он» барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои сиёсӣ аз рӯи ихтисоси 23.00.02 – Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияҳои сиёсӣ

Яке аз масъалаҳои муҳими тадқиқоти илмҳои ҷомеашиносӣ бо маълум сохтани хосият ва ҷараёни майлонҳои инкишофи сиёсӣ алоқаманд мебошад, ки бо муайян намудани тарҳи инкишоф вобаста ба шакли идоракунӣ, сохтори давлатӣ ва режими сиёсӣ матраҳ мегардад. Дар бештари вақт он ба ташаккули ҷомеаи муосир чун омили муҳими рушди давлатдории демократӣ, ҳуқуқбунёд ва ҷомеаи озод, таҳаммулпазир ва маданӣ арзёбӣ мешавад. Он дар доираи илмиву назариявӣ намунаи мукамалгардида ва аз ҷиҳати илмӣ исботгардидаи худро пайдо мекунад. Дар амалия бошад, кишварҳои муосир дар дараҷаҳои гуногуни инкишоф қарор дошта, бештар кӯшиш менамоянд, ки худро чун ҷомеаи муосир бо назардошти аломатҳои пешқадами давлатсозиву ҷомеасолорӣ нишон диҳанд. Дар ин маврид баҳсҳои доманадори илмӣ оид ба тарзи инкишофи сиёсӣ, мутобиқат накардани он бо таҷрибаи сиёсиву иҷтимоии кишварҳои пешрафта ва бо омилҳои гуногун

омезиш ёфтани он ба миён меояд, ки вазифаи аз нав дида баромадани масъалаҳои инкишофи сиёсиро дар раванди модерникунонии ҷомеа дорад.

Ҷумҳурии Тоҷикистон низ дар раванди дигаргуниҳои сиёсӣ иҷтимоӣ қарор дошта, рушди устувори сиёсиро бунёд намуд, ки онро чун давлати демокративу ҳуқуқбунёд ва иҷтимоӣ арзёбӣ менамояд ва тағйироти мазкур ба таҳлили илмӣ ниёз дорад. Кори диссертатсионии Муродова Н.С. ба ҳамин гуна мавзӯи илмӣ бахшида шуда, мақсади муайян намудани тарҳи инкишофи сиёсии Тоҷикистонро дар асоси маводҳо ва далелҳои илмӣ дорад.

Мутобиқати муҳтавои диссертатсия ба ихтисос ё соҳаи илми эълоншуда. Кори диссертатсионии Н.С. Муродова яке аз аввалин корҳои илмие мебошад, ки ба таҳлили ҳамаҷониба ва комплекси мақом ва нақши модернизатсияи сиёсӣ дар ташаккул ва инкишофи системаи сиёсии Ҷумҳурии Тоҷикистон бахшида шудааст. Диссертатсияи Н.С. Муродова дар мавзӯи «Масъалаҳои модернизатсияи сиёсӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон: хусусиятҳои асосӣ, шаклҳои амалишавӣ ва натиҷаҳои он», ки барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои сиёсӣ пешниҳод шудааст, бо шиносномаи ихтисоси 23.00.02 – Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияҳои сиёсӣ, ки аз рӯи он ба Шӯрои диссертатсионӣ мувофиқи фармоиши Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 1-уми ноябри соли 2021, таҳти №311/01 ҳуқуқи қабули диссертатсияҳо барои Ҷимоя дода шудааст, мувофиқ мебошад.

Саҳми шахсии муаллиф дар таҳлили равандҳои сиёсии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар замони гузариши сиёсии ҷомеа аз низоми пешина ба ҷомеаи демократӣ хело ҷолиб ва асоснокгардида мебошад. Зеро мақоми асосии ғояи илмии муаллиф бо амиқ намудани тарҳи инкишофи сиёсии кишвар алоқаманд аст.

Масъалаи асосии тадқиқот муайян намудани ҳолати рушди системаи сиёсии Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад, ки дар раванди глобаликунонии муносибатҳои ҷамъиятӣ тарҳи ба худ хоси инкишофро пайдо намуда, барои субот ва амнияти кишвар роҳандозӣ мешавад. Дар ин самт нақши андешаҳои

унвонҷӯ ҳосияти илмиро пайдо намуда истифодаи воқеӣ ва татбиқшаванда доранд.

Н.С. Муродова дар рисолаи худ масъалаҳои раванди модернизатсионии Ҷумҳурии Тоҷикистонро таҳқиқ намуда, проблемаҳои илмиро дар ҳалли вазифаҳои зерин муайян кардааст: тавсиф намудан ва маълум сохтани асосҳои методологии тадқиқи масъалаҳои модернизатсияи сиёсӣ; таҳлили концепсияҳои асосии назарияи модернизатсияи сиёсӣ, муайян намудани самтҳои асосии инкишофи ҷомеаи муосир роҷеъ ба таҳлили асосҳои методологии таълимоти модернизатсияи сиёсӣ; тадқиқи равандҳои модерни-затсионӣ, рафт, рушд ва таҳкими он, таҳлили махсусиятҳои раванди модерни-затсионии кишварҳои мухталиф; шарҳи заминаҳои ташаккул ва инкишофи модернизатсияи системаи сиёсии Ҷумҳурии Тоҷикистон, муайян кардани хусусиятҳои зухуроти он, ошкор сохтани аҳамияти воқеияти он; омӯзиши махсусиятҳои зухуроти модернизатсия ва таъсиррасонии онҳо ба коркарди асосҳои тағйирпазирии ҷомеаи тоҷикистонӣ; таҳлили хусусиятҳои ислоҳоти системаи сиёсӣ пайваستا бо вазъияти сиёсӣ, муайян намудани зарурати қабули қарорҳои сиёсӣ баҳри нигахдории самаранокӣ ва муътадили инкишофи ҷомеа; муайян намудани хусусиятҳои баҳамтаъсиррасонии ниҳодҳои ҷомеаи маданӣ ва давлати иҷтимоӣ дар раванди модернизатсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон; таҳлили тамоюлҳо ва қонуниятҳои баҳамтаъсиррасонии ниҳодҳои мухталиф дар раванди ташаккули системаи сиёсии муосири кишвар; баррасии шаклҳои иштироки ниҳодҳои ҷомеаи маданӣ дар раванди модернизатсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон; таҳлили фаъолияти ниҳодҳои ҷомеаи маданӣ баҳри пешгирӣ ва ҳалли низоъ ва иштироки онҳо дар ҳаёти сиёсии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ғайра.

Ба андешаи муаллиф Тоҷикистон дар раванди инкишофи демократӣ қарор дорад ва дар чунин ҳолат зарурати муайян намудани унсурҳои муҳими ҳамбастагӣ, таҳкими истиқлолияти давлатӣ ва соҳибхитиёрии миллӣ зарур мебошад, ки дар раванди модернизатсияи сиёсӣ ба амал меояд. Махсусияти

раванди модернизатсионӣ, аз нигоҳи муҳаққиқ, бо инкишофи системаи сиёсӣ дар мавриди одатнамоии он ба намунаҳои нави марому хоҳишҳои иҷтимоӣ, созмони институтҳои нави сиёсии таъминкунандаи рушди низоми иҷтимоӣ ба қалам дода мешавад. Дар рисола асосҳои назариявӣю методологии омӯзиши масъалаҳои модернизатсияи сиёсӣ ошкор гардида, концепсияҳои модернизат-сияи сиёсӣ таҳлил гардида, самтҳои асосии инкишофи ҷомеаи муосир маълум гаштааст (25-104 с.).

Махсусиятҳои модернизатсияи сиёсӣ ва тамоюлҳои инкишофи ҷомеаи муосир ва омилҳои таъсиррасони модернизатсионӣ дар таҷрибаи кишварҳои муосир ошкор гардидааст, таҳлили сабабҳои асосии рух додани бӯҳронҳои модернизатсионӣ дар раванди амалишавии муносибатҳои навин, ошкор намудани роҳҳо ва воситаҳои чораҳои самаранок баҳри муътадилсозии шароит ва бартарафсозии мочароҳо ва муқовиматҳо, пешниҳод гардидани тавсияҳо оид ба истифодаи тарзҳои алтернативии инкишофи кишварҳои муосир (77 с.).

Навгонии илмӣ таҳқиқот. Дар асоси навгонии илмӣ заминаҳои ташаккул ва махсусиятҳои инкишофи системаи сиёсии Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳқиқ гардида, хусусиятҳои инкишофи системаи сиёсӣ, марҳилаҳо, вазифаҳо ва мақсадҳои модернизатсионӣ, аҳамияти дигаргунҳои сиёсӣ ва таъсири он ба коркарди асосҳои модернизатсионии ҷомеа ошкор мешавад. Сабабҳо ва натиҷаҳои ҳолатҳои бӯҳронии модернизатсияи сиёсии Тоҷикистон, таҳдидҳо ва натиҷаҳои давраҳои инкишофи модернизатсионӣ ошкор гардида, зиддиятҳои асосӣ ва самтҳои модернизатсияи системаи сиёсии Ҷумҳурии Тоҷикистон маълум шудааст.

Навгонии илмӣ рисола инчунин дар тавсифи хусусиятҳои баҳамтаъсиррасонии давлати иҷтимоӣ ва ниҳодҳои ҷомеаи маданӣ дар раванди модернизатсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон маълум гардидааст ва шаклҳои иштироқи акторҳои ҷомеаи маданӣ дар равандҳои модернизатсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва фаъолияти касбии онҳо таҳлил шудааст.

Аҳамияти назариявӣ ва амалии таҳқиқот. Рисолаи диссертационӣ аҳамияти калони илмӣ дорад, зеро муносибати хосае ба тадқиқи масъалаҳои давраи гузариши инкишофи Тоҷикистон пешниҳод шудааст. Он имконият медиҳад, ки ҳолатҳои рушди кишвар дар асоси концепсияҳои назариявӣ матраҳ гардида, моҳият ва воқеияти илмӣ дар нисбати ҳаёти сиёсии муосир амиқ шавад ва хусусиятҳои асосии тағйиротҳои сиёсиро дар шароити Тоҷикистон муайян созад.

Аҳамияти амалии диссертатсия аз истифодаи натиҷаҳои он, хулосаҳо ва тавсияҳои муаллиф иборат мебошад, ки метавонад дар раванди қабули қарорҳои сиёсӣ, қонунҳо, омӯзиши масъалаҳои модернизатсионӣ ва таълими фанҳои ҷамъиятӣ истифода гардад. Рисола ба таври мантиқӣ баён гардида, маводҳои таҳқиқотҳои илмӣ ба таври амиқ таҳлил шудааст, хулосаҳои асосию муҳим пешниҳод гардидаанд, ки аҳамияти амалиро соҳиб шудаанд.

Кори илмӣ аз мундариҷа, номгӯи ихтисораҳо, муқаддима, тавсифи умумии тадқиқот, се боб, нӯҳ зербоб, баррасии натиҷаҳо, хулоса ва рӯйхати адабиёт иборат буда, дар ҳаҷми 318 саҳифаи матни чопӣ иҷро шудааст.

Боби якуми диссертатсия «Асосҳои назариявӣю методологии тадқиқи модернизатсияи системаи сиёсии ҷомеаи гузаришӣ» аз се зербоб иборат мебошад. Дар зербоби аввал «Асосҳои назариявӣю методологии тадқиқи масъалаҳои модернизатсияи сиёсӣ» масъалаҳои назариявӣю методологии таълимоти модернизатсияи сиёсӣ дар мисоли ҷомеаи гузаришӣ тадқиқ гардида, оид ба мафҳуми «модер», «модернизатсия» ва «постмодернизатсия» андешаҳо иброз гардидааст. Асосҳои методологии таълимоти модернизатсия бо назарияи ратсионализми Вебер, усули сохторӣ – функционалӣ ва тафриқаандозии Парсонс пайвасти ногуастанӣ доранд. Дар пайвастагӣ бо онҳо муаллифи диссертатсия оид ба сабабҳои пайдоиши таълимоти модернизатсияи сиёсӣ, ҳолатҳои фарқкунандаи он бо назарияи дигари илмӣ, мафҳум, омилҳои таъсиррасони инкишофи сиёсӣ, ба мисли таъсири рушди иқтисодиёт, низоми арзишҳо, иштироки омма ба ҳолати инкишофи сиёсӣ ва равияҳои инкишофи босубот дар таълимоти модернизатсияи сиёсӣ ибрози назар менамояд. Дар

зербоби дуҷуми боби якуми рисола - «Равандҳои модернизатсионӣ: ҷараёни ташаккул ва таҳкими муносибатҳои ҷамъиятӣ» тафовути байни мафҳумҳои «инкишофи сиёсӣ», «тағйирпазирии сиёсӣ», «модернизатсияи сиёсӣ» ва «трансформатсияи сиёсӣ» муайян гардида, масъалаҳои гузариши ҷомеаи анъанавӣ ба ҷомеаи муосир, ченакҳо ё нишондодҳои гузариши ҷомеаи анъанавӣ ба ҷомеаи муосир, инъикоси омилҳои таъсиррасони инкишоф дар асарҳои муҳаққиқон, ба мисли Вебер, Парсонс, Тард, Тойнби У. Ростои таҳлил гардиданд. Муаллиф тавонистааст, ки вобаста ба омилҳои мавҷуда, ҳолати пешрафтаи инкишофи ҷомеаро маълум созад.

Дар зербоби мазкур таҳқиқи алоқамандии назарияи модернизатсияи сиёсӣ бо таълимоти марксистӣ, ки ҷараёни инкишофи сиёсиро баррасӣ менамоянд, хело ҷолиб мебошад. Муаллиф иброз менамояд: «Дар марксизм ҳамин гуна субъект, синфи коргар ва дар назарияи модернизатсияи сиёсӣ элитаи сиёсӣ, ки пайваста сиёсати модернизатсиониро роҳбарӣ менамояд, ҳисобида мешавад. Марксизм ҳамчун таълимоти модернизатсионӣ ҳолати тағйирпазирии инкишофи сиёсиро пешгӯӣ менамояд, ки бо коммунизм ё аз байн рафтани давлат анҷом меёбад. Ба ҷомеаи бе давлат, бе синф, бе моликият бо баробарии комили ҳамагон, ки чун ҳаёлотӣ бузург боқӣ монд, тавсиф ёфтааст. Дар назарияи модернизатсионӣ ҷомеаи муосир ба ҷомеаи баъдимодерн ё баъдииндустриалӣ иваз мегардад. Дар интиҳо он ба кадомин ҷомеа мубаддал мешавад, танҳо аз заминаҳои объективу субъективӣ, ҳолат ва рафти инкишоф вобаста аст ва он айни ҳол ба пешбинӣ ниёз надорад».

Дар зербоби сеюми боби якум «Махсусиятҳои модернизатсияи сиёсӣ ва майлонҳои инкишофи ҷомеаи навташакил» вобаста ба марҳилабандии инкишофи сиёсии модернизатсионии кишварҳои олам, тарҳҳои модернизатсия ва махсусиятҳои он бо алоқамандии унсурҳои фарҳангиву иҷтимоӣ ошкор гардиданд. Се марҳилаи инкишофи модернизатсионии кишварҳои олам ва шаш тарҳи ташаккули модернизатсионӣ дар диссертатсия оварда шудааст, ки махсусияти майлонҳои модернизатсиониро бо унсурҳои сиёсиву иқтисодӣ ва иҷтимоиву фарҳангӣ муайян месозад. Дар зербоби мазкур таҳқиқи масъалаи

модернизатсияи кишварҳои ғайриғарбӣ ва алоқамандии он бо унсурҳои эндогении инкишоф мақоми махсусро пайдо кардааст. Ба ақидаи муаллиф қабули нодурусти унсурҳои модернизатсионӣ на ҳамеша ҷомеаро ба дараҷаи зарурии инкишоф мебаранд. Зеро элитаи ҳукмрон онро қабул намуда, дар системаи сиёсӣ воқеияти онро муҳайё намесозад ва бухронҳои модернизатсионӣ ба миён меояд. Масъалаи раванди модернизатсионии кишварҳои баъдисоветӣ дар рисола таваҷҷуҳи махсусро пайдо намудааст. Муаллиф тавонистааст, ки ҳолати рушди модернизатсионии кишварҳои баъдисоветиро дар асоси таҳлили институтҳои сиёсӣ, иқтисодиёт ва низоми арзишҳо муайян намояд ва тафовути онро бо кишварҳои Европайи Шарқӣ муайян созад.

Дар боби дуюми рисола «Хусусиятҳо ва унсурҳои асосии модернизатсияи системаи сиёсии Ҷумҳурии Тоҷикистон», ки аз се зербоб иборат мебошад, таҳқиқи заминаҳои ташаккул ва инкишофи модернизатсияи системаи сиёсӣ, чараҳои дигаргуниҳои сиёсӣ ва аҳамияти қабули дигаргунӣ ва таъсири он ба коркарди асосҳои модернизатсионии ҷомеа таваҷҷуҳи хоса равона гардидааст.

Дар зербоби якуми боби дуюм – «Заминаҳои ташаккул ва инкишофи модернизатсионии системаи сиёсӣ ва хусусиятҳои он» раванди таҳаввулотпазирии ҷомеа дар таърихи халқи тоҷик, замони мавҷудияти ҳокимияти советӣ ва дигаргуниҳои замони соҳибистиклолии Тоҷикистон таҳқиқ гардида, хусусиятҳои онҳо дар асоси манбаҳои гуногуни илмӣ ошкор шудааст. Муаллиф таъкид месозад, ки дар раванди ташаккули ҷомеаи тоҷикистонӣ се давраи таҳаввулотпазирӣ ва ду марҳилаи модернизатсионӣ ҷой дорад. Замони парокандашавии давлати советӣ барои Тоҷикистон замони ҳассос ва душвори қабули дигаргуниҳои сиёсӣ буд, ки ба ҳамаи соҳаҳои ҷамъиятӣ таъсир расонида, системаи сиёсии онро тағйир дод. Дар ин давра дар ҷомеаи бухронҳои арзишиву идеологӣ ба вучуд омаданд, ки зиддиятҳои навро байни низоми наву кӯҳна ба миён оварданд ва тадриҷан системаи сиёсии

Тоҷикистон намунаи пешқадами усули идораро дар шакли демократия қабул намуд.

Дар зербоби дуоми боби дуюм «Чараёни тағйирпазирии сиёсӣ дар ҷомеаи трансформатсионии Тоҷикистон» муаллиф инкишофи сиёсиро ба ду чараён ба трансформатсияи баъдидисоветӣ ва модернизатсия ҷудо намуда, қайд месозад: «Дар мисоли рушди баъдикоммунистии Тоҷикистон трансформатсия ва модернизатсия дар ҳамоиш ва ҳамгироӣ қарор доранд. Натиҷаҳои босамари раванди трансформатсионӣ ҳамчун модернизатсия эътироф мешаванд». Дар зербоби мазкур масъалаи таъсиси институтҳои сиёсӣ, ба мисли низоми бисёрҳизбӣ, парламентаризм, институти президентӣ дар Тоҷикистон таҳлил гардида, бо истифодаи методҳои муқоисавӣ ҳолатҳои тағйирёбии онҳо ошкор шудааст.

Дар зербоби сеюми боби дуюм – «Моҳияти тағйирпазирии сиёсӣ ва таъсири онҳо ба коркарди асосҳои модернизатсияи ҷомеаи тоҷикистонӣ» муаллиф тавонистааст, ки қомебиҳои замони гузариш ва натиҷаҳои босамари онро нишон диҳад, ки бевосита ба асосҳои давлатдориву бунёдсозии ҷомеаи навин таъсири худро расониданд. Ташаккули нави нави ташкили иқтисодӣ, таъсиси ҳукумати электронӣ, тағйири низоми интиҳоботӣ, рушди муносибатҳои ҳамкориҳои байналхалқӣ, имкониятҳои таъсис ва истифодаи механизмҳои беҳатарии давлат дар замони истиқлолият дар рисолаи Н.С. Муродова таҳлили илмӣ худро пайдо намудаанд.

Боби сеюми диссертатсия – «Масъалаҳои баҳамтаъсиррасонӣ ва ҳамроҳангии институтҳои ҷомеаи маданӣ ва давлати иҷтимоӣ дар раванди модернизатсияи сиёсии Ҷумҳурии Тоҷикистон» ба тадқиқи масъалаҳои ташаккули ҷомеаи маданӣ ва давлати иҷтимоӣ дар раванди модернизатсионии системаи сиёсӣ бахшида мешавад, ки ҳосияти муҳимро дар чараёни тадқиқи равандҳои сиёсии Тоҷикистони муосир соҳиб мебошад.

Дар зербоби аввали боби мазкур – «Шаклҳои иштироки институтҳои ҷомеаи маданӣ дар раванди модернизатсияи сиёсии Ҷумҳурии Тоҷикистон» ба ташаккул ва инкишофи ҷомеаи маданӣ тавачҷуҳ зоҳир гардидааст, ки

шакли иштироки демократии иттиҳодияҳои мазкурро дар татбиқи мақсадҳои модернизатсионӣ ошкор месозад. Муаллиф шаклҳои ниҳодҳои ҷомеаи маданияро ба мисли ҳизбҳо, ҷамоат, иттифоқи касаба, ҳаракатҳои иҷтимоӣ ва ғайра муайян сохта, нақши онҳоро дар раванди муосиркунии ҷомеа ошкор месозад. Дар раванди таҳлили масъалаи мазкур муаллиф аз усулҳои таърихиву сотсиологӣ ва муқоисавӣ истифода намуда хулосаҳои илмӣ худро иброз намудааст.

Дар зербоби дуюми боби сеюми диссертатсия «Хусусиятҳои баҳамтаъсиррасонии институтҳои ҷомеаи маданӣ ва давлати иҷтимоӣ дар раванди модернизатсияи сиёсӣ» масъалаи таҳким ва такмили давлати иҷтимоиро дар раванди муосиршавӣ ва пайвандии фаъолияти онро бо секторҳои сеюми ҷамъиятӣ, яъне созмонҳои ғайридавлатӣ нишон дода, ба ҳолати мазкур чун нишонаи ҷомеаи муосир баҳо додааст. Дар рисола андешаи муаллиф оид ба ташаккули хосияти иҷтимоӣ доштани кишвар чунин баён шудааст: Ҷумҳурии Тоҷикистон дар асоси таҷрибаи таъсис ва таҳкими давлати иҷтимоии замони советӣ, кишварҳои мутамаддини Ғарб ва малакаи муосири бунёди давлати навини худ, анъанаҳои таърихиву фарҳангӣ, менталитети халқҳои Тоҷикистон, вазъи геополитикӣ ва бо инобат гирифтани шароити табиӣ кишвар, тавонист принсипи давлати иҷтимоиро ҳамчун принсипи асосӣ ва муайянкунандаи низоми фаъолияти давлатӣ қабул намуда таъмини ҳаёти арзандаро барои ҳар як шаҳрванди тоҷикистонӣ вазифаи худ донад.

Дар зербоби сеюми боби сеюм – «Масъалаҳо ва дараҷаи баҳамтаъсиррасонии институтҳои ҷомеаи маданӣ ба раванди демократикунонӣ дар шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон» таҳлил меёбанд. Ба ақидаи муаллиф доираи васеи масъалаҳои иҷтимоӣ, ба мисли дастгирии табақаҳои осебпазир (кӯдакон, ҷавонон, собиқадорон, муҳочирон, маъҷубон ва ғайра), маълумномаҳои ҳуқуқи шаҳрвандон ба муҳити атрофи солим, ташкили хизмати маишӣ, офияти иҷтимоӣ ва ғайра дер боз дар кишварҳои ҷаҳон аз ҷониби институтҳои иҷтимоӣ ҳаллу фасл шудаанд. Дар Тоҷикистон самтҳои фаъолияти онҳо дар ташкили ҷомеаи маданӣ хело гуногунҷабҳа буда, робитаи байни ҷомеа ва

сохторҳои давлатӣ, соҳибкорӣ, ВАО ва дигар унсурҳои фаъолро пиёда месозанд.

Дар қисмати хулоса шакли ҳалли илмии масъалаҳо пешниҳод мегардад, ки комёбиҳои илмии аҳамияти сиёсӣ ва иҷтимоидоштаи қори илмиро исбот мекунад.

Автореферат ва қорҳои илмие, ки дар мавзуи таҳқиқоти илмӣ нашр гардидаанд мазмуни асосии рисолаи диссертатсиониро инъикос менамоянд.

Муаллифи рисола кӯшиш ва маҳорати баланди истифодаи методҳои гуногуни таҳлилро нишон дода, дорои қобилияти гузаронидани таҳқиқоти илмӣ мебошад. Қори диссертатсионӣ натиҷаи заҳматҳои таҳқиқотии муаллиф буда, сатҳи баланди қоргузорӣ ва мустақилонаю амиқро ошкор менамояд.

Рисола ҳамчун воситаест барои ҳалли дархостҳои ҷомеаи гузаришӣ, бартарафсозии бухронҳо ва воситаҳои ниғаҳдории музаффариятҳои модернизасионӣ баромад намуда, яке аз муваффақиятҳои илмии Тоҷикистон ба ҳисоб меравад.

Бо баробари мутобиқат намудани диссертатсия ба талаботҳои дастурҳои ВОА-Комиссияи Олии Аттестатсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон, эътироф намудани қори илмӣ ҳамчун маҳсули назариявӣ ва амалии таҳқиқи ҳолати рушди кишвар дар рисола камбудихои зерин ба назар мерасанд:

1. Тибқи ақидаи Шумо модернизатсияи сиёсӣ дар Тоҷикистон аз модернизатсияи иқтисодӣ қаблан шуруъ гардид. Оё ин раванд метавонад пешрафти кишварро таъмин намояд? Дар Чин модернизатсия аз иқтисодиёт оғоз гардид. Дар системаи сиёсии он ягон дигагунии ҷиддӣ ба вуқӯъ наомад, яъне дар қорҷӯбаи ғояҳои сотсиалистӣ ва низоми яккапартиявӣ Чин ба комёбиҳои бузурги иқтисодӣ, сиёсӣ, маданӣ ва илмӣ ноил гардид. Дар диссертатсия ҳамин мавзӯё амиқ таҳлил нашудааст.

2. Дар бисёр маврид Шумо дар мисоли Тоҷикистон ибораи гузариш аз ҷомеаи анъанавӣ ба ҷомеаи муосирро истифода намудед. Аммо дар диссертатсия самтҳои асосии тараққиёти кишвар аниқ муаян нашудаанд.

Шумо дар назар доред, ки Тоҷикистон аз сотсиализм ба сохти капиталистӣ ҳаракат дорад ё он роҳи дигар аст.

3. Дар давлатҳои Шарқ низ модернизатсия рафта истодааст. Тоҷикистон кадоме аз ин модели модернизатсияро дар таҷрибаи худ метавонад истифода намояд. Дар диссертатсия натиҷаҳои модернизатсияи сиёсӣ мавриди таҳлил қарор дода шудаанд. Аммо самти ояндаи модели тараққиёти ҷомеа нишон дода нашудааст.

4. Хуб мешуд агар дар мисоли ягон давлате фарқиати нишонаҳои асосии модернизми осӣғиро аз модернизми ғарбӣ мавриди таҳлил қарор медед.

5. Дар кори илмӣ тақрори андешаҳо ва масъалаҳои таҳқиқотӣ ба назар мерасанд, ки ба мазмуни умумии он нофаҳмиҳоро эҷод месозанд.

Ҳамин тариқ, диссертатсияи Н.С. Муродова дар мавзӯи «Масъалаҳои модернизатсияи сиёсӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон: хусусиятҳои асосӣ, шаклҳои амалишавӣ ва натиҷаҳои он» ба талаботи банди 32-33-и Тартиб додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-уми июни соли 2021, таҳти №267 тасдиқ шудааст, мувофиқ буда, муаллифи он сазовори шарафёр гаштан ба дараҷаи илмии доктори илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси 23.00.02 – Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияҳои сиёсӣ мебошад.

Тақриз ба талаботи банди 79-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-уми июни соли 2021, таҳти №267 тасдиқ шудааст, мувофиқ мебошад.

Тақризи мазкур дар маҷлиси кафедраи фанҳои ҷомеашиносии Донишгоҳи техникийи Тоҷикистон ба номи академик М. С. Осимӣ аз 04. 05. соли 2022, суратмаҷлиси №9 муҳокима ва тасдиқ карда шудааст.

Дар маҷлиси кафедра 19 нафар иштирок намуданд. Натиҷаи овоздихӣ: «тарафтор» – 19 нафар, «муқобил» – нест, «бетараф» – нест.

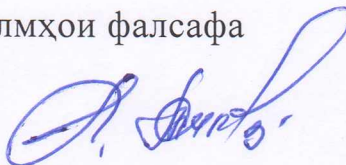
Раисикунанда: номзади илмҳои фалсафа,
муdiri кафедраи фанҳои ҷомеашиносии
Донишгоҳи техникии Тоҷикистон

ба номи академик М.С.Осимӣ

Саидумаров С.С.

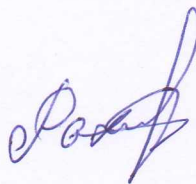
Котиби ҷаласа: номзади илмҳои фалсафа
муллими калон

Тураев Ф.Р.

Омодасози лоиҳаи тақриз:

Доктори илмҳои фалсафа,
профессор

Раҳимов М.Х

Имзои Саидумаров С.С., Тураев Ф.Р.

ва Раҳимов М.Х. ро тасдиқ менамоям:

Сардори Раёсати кадрҳо ва корҳои махсуси

ДТТ ба номи М.С.Осимӣ

Шарипова Д.